

TUTKIMUSEETTINEN
NEUVOTTELUKUNTA

Tiedonjulkistamisen etiikka – tutkimustieto ja open access

Tutkimuseettiset haasteet

3.5.2007

Eero Vuorio

Tutkimuseettinen neuvottelukunta

TUTKIMUSEETTINEN
NEUVOTTELUKUNTA

Periaate

Avoin tutkimustiedon julkaiseminen (open access) on sopuinnassa hyvän tieteellisen käytännön periaatteiden ja tavoitteiden kanssa ja siksi kannatettavaa.

Muutos nykykäytännöstä (julkaiseminen ensisijaisesti vertaisarviointia käyttävissä maksullisissa julkaisusarjoissa, jolloin kirjoittajat luopuvat myös osasta tekijänoikeuksiaan) avoimeen julkaisemiseen sisältää monia toimintatapojen muutoksia, joilla on myös tutkimuseettisiä ulottuvuuksia.

TUTKIMUSEETTINEN
NEUVOTTELUKUNTA

HYVÄ TIETEELLINEN KÄYTÄNTÖ

1. Toimintatapoina rehellisyys, yleinen huolellisuus ja tarkkuus (tutkimus, tallentaminen, esittäminen ja arviointi)
2. Eettisesti kestävä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmät (vaihtelu tieteenaloittain) sekä **avoimuus julkaisemisessa**;
3. Muiden tutkijoiden työn ja saavutusten asianmukainen huomioon ottaminen;
4. Tutkimuksen suunnittelu, toteuttaminen ja raportointi tieteelliselle tiedolle asetettujen vaatimusten mukaan;

TUTKIMUSEETTINEN
NEUVOTTELUKUNTA

HYVÄ TIETEELLINEN KÄYTÄNTÖ

5. Tutkimusryhmän jäsenten asema, oikeudet, osuus tekijyydestä sekä vastuut ja velvollisuudet määriteltä;
- **tutkimustulosten omistajuus**
- **aineistojen säilyttäminen**
- sovitun kirjaaminen
- ennen tutkimuksen aloittamista/tutkijan rekrytoimista
6. Rahoituslähteiden ja sidonnaisuuksien ilmoittaminen;
7. Hyvä hallintokäytäntö ja henkilöstö- ja taloushallinto.

TUTKIMUSEETTINEN
NEUVOTTELUKUNTA

Muutoksen tuomien haasteiden käsittely ja ratkaisu

Nordbib workshop on Open Access (Elsinore 23-24.4.07)

- tärkeitä toimijoita siirryttäessä kohti avointa julkaisemista:
  - tutkimusrahoittajat (Wellcome Trust, UK; NIH, USA; myös isot julkiset tutkimusrahoittajat Euroopassa, UK, DE; Euroopan Komissio; eri jäsenmaiden ministeriöt, hallitukset)
  - tieteelliset seurat
  - asiantuntijaorganisaatiot: ERC Scientific Council, EURAB
  - tutkijat
- > lukuisia raportteja ja suosituksia, joissa fokus kustannusten uusjaossa, tiedon tallioinnissa, arvioinnissa jne. Tutkimuseettistä ulottuvuutta ei juuri käsitellä.

TUTKIMUSEETTINEN
NEUVOTTELUKUNTA

Mitä uusia tutkimuseettisiä haasteita Open Access sitten tuo?

- Irtautuminen hyvästä tieteellisestä käytännöstä jaotellaan kahteen ryhmään:
- piittaamattomuus hyvästä tieteellisestä käytännöstä
  - vilppi

TUTKIMUSEETTINEN
NEUVOTTELUKUNTA

PIITTAAMATTOMUUS HYVÄSTÄ TIETEELISESTÄ KÄYTÄNNÖSTÄ

- **Esimerkkejä:**
  - muiden tutkijoiden osuuden vähättely
  - puutteellinen viittaaminen aikaisempiin tutkimustuloksiin
  - tulosten ja menetelmien harhaanjohtava raportointi
  - samojen tulosten kaksoisjulkaisu
  - yleisön harhaanjohtaminen

TUTKIMUSEETTINEN
NEUVOTTELUKUNTA

VILPPI TIETEELISESSÄ TUTKIMUSTOIMINNASSA

- Sepittäminen
- Vääristely
- Luvaton lainaaminen (plagiointi)
- Anastaminen

TUTKIMUSEETTINEN
NEUVOTTELUKUNTA

VILPPI TIETEELISESSÄ TUTKIMUSTOIMINNASSA

Luvaton lainaaminen (plagiointi):

Toisen julkituoman tutkimussuunnitelman käsikirjoituksen, artikkelin tai muun tekstin tai sen osan esittäminen omaan

TUTKIMUSEETTINEN
NEUVOTTELUKUNTA

Mitä uusia pelisääntöjä tarvitaan?

Hyvän tieteellisen käytännön periaatteet voidaan säilyttää sellaisinaan, mutta koulutusta ja uusia linjauksia tarvitaan mm seuraavilla aloilla:

- tekijyys; aineistojen omistajuus, taltiointi ja avoimuus; tekijänoikeussopimukset,
- verkosta saatavan tiedon oikea käyttö omissa kirjoituksissa (viittauskäytännöt), väärinkäytösten (plagiointi, anastaminen) helppous – myös havaitsemisen helppous!

TUTKIMUSEETTINEN
NEUVOTTELUKUNTA

Mitä uusia pelisääntöjä tarvitaan?

- vertaisarvioinnin toteuttaminen (uusia toimintamalleja?),
- kustannusten korvaaminen (jos tiedon saanti tulee ilmaiseksi, vertaisarvioidun tiedon levittäminen tulee kalliimmaksi)

Pohdittava tarkoin mitä hyviä nykyjärjestelmän piirteitä haluamme säilyttää ennen kuin siirymme avoimeen toimintakulttuuriin.